

Fylkesmannen i
NORDLAND

- vinker til Nordlands beste

Forprosjekt «Tredriver i Nordland»

September 2013 – april 2014

Landbruks- og reindriftsavdelinga

Sluttrapport

Foto:

Forsidebilde: Fylkesmannen i Nordland

Innhold

Innhold

1. Bakgrunn.....	3
2. Organisering	3
3. Formål med forprosjektet	4
4. Fremdrift og aktiviteter i forprosjektet	5
5. Resultater	6
6. Konklusjon	7
7. Budsjett og finansieringsoversikt.....	8
8. Kostnadsoversikt	9

1. Bakgrunn

I norsk klimapolitikk har Norge påtatt seg et forpliktende mål om karbonnøytralitet senest i 2030, jf. *St.meld.nr.21 (2011-2012) Norsk klimapolitikk*. Skog og treprodukter har i forhold til å bidra til bedre klima en stor betydning. Skog som vokser tar opp Co2 og binder det i form av karbon i tre. Gjennom å bruke treprodukter til f.eks. husbyggingsformål kan karbonet langsiktig lagres og bidrar dermed til reduksjon av Co2 i atmosfæren. Treprodukter kan i tillegg erstatte fossile energivarer og byggematerialer som innebærer store utslipp av klimagasser ved produksjon (substitusjonseffekt). I følge *St.meld.nr. 39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen* er det viktig sett i klimaperspektiv å bevare eller øke de store karbonlagrene i skog. Ønsket om økt bruk av tre i samfunnet er de senere årene også omtalt i flere politiske dokumenter og stortingsmeldinger, bl.a. i *St.meld.nr. 9 (2011-2012) landbruks- og matpolitikken – Velkommen til bords*.

Med bakgrunn i stortingsmeldinger og oppdraget til Fylkesmannen i Nordland om å være en pådriver for økt bruk av tre ønsket Fylkesmannens landbruks- og reindriftsavdeling å følge opp nasjonale mål i forhold til klima gjennom et eget prosjekt. Landbruks- og reindriftsavdelinga (LARA) arrangerte den 2. juli 2013 et møte med Trefokus og Nordland Fylkeskommune med fokus på å drøfte mulighetene for å opprette et tidsavgrenset tredriverprosjekt i Nordland. Formålet med slikt prosjekt var å bidra til Stortingets mål om å øke bruken av tre som et klimatiltak og å øke verdiskaping innen den tremekaniske industri i Nordland.

For at en etablering av et tredriverprosjekt i Nordland skulle lykkes var det viktig å avklare premissgivende forhold i Nordland innenfor skog- og trenæringa. På interne møter hos Fylkesmannen ble det derfor konkludert med å først gjennomføre et forprosjekt for å legge best mulig til rette for en etablering av hovedprosjektet og å sørge for en forankring hos Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune. Nordland fylkeskommune og Innovasjon Norge sluttet seg til forslaget. Forprosjektet startet opp i september 2013 og ble avsluttet i april 2014.

2. Organisering

Fylkesmannen i Nordland tok initiativ til forprosjektet og har vært prosjekteier i forprosjektperioden. I september 2013 ble det sendt inn en søknad til Innovasjon Norge om finansieringen av et 6-måneders forprosjekt. Innovasjon Norge støttet forprosjektet med kr. 50 000. Prosjektleder var David Johann på landbruks- og reindriftsavdelinga.

Styringsgruppe

Styringsgruppa til forprosjektet besto av:

- Ledergruppa på landbruks- og reindriftsavdelinga hos Fylkesmannen i Nordland

Underveis i forprosjektfasen var deler av landbruks- og reindriftsavdelingas seksjon for regional utvikling og seksjon Mosjøen involvert i forskjellige prosesser med hensyn til målsettinger, utarbeiding av strategier og satsingsområder m.fl.. Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune deltok på de fleste møter og kom med innspill og forslag. Avgjørelser ble foretatt i samråd med alle parter. Til hovedprosjektet har TreFokus v/Aasmund Bunkholt tilbudt å stille i styringsgruppa.

Ressursgruppa

Under forprosjektfasen ble det etablert en ressursgruppe bestående av tre personer:

- Irene Løken Gustafson, arkitekt
- Kurt Jessen Johansson, Skognæringsforum Nordland
- Trygve Brenna, Styreleder Lofoten og Vesterålen Bygdesaglag

Ressursgruppa hadde møte i Mosjøen, 14.januar 2014. I tillegg til de tre personer fra ressursgruppa deltok to representanter fra Vefsn kommune, skogkonsulent Arnold Forbergskog og Andreas Sletten fra seksjon Mosjøen. Temaet på møtet var å definere og konkretisere satsingsområder og strategier for hovedprosjektet. Konklusjoner på møtet var blant annet at det må synliggjøres overfor kommunene i Nordland at de har en viktig rolle når det gjelder å påvirke at det bygges mer i tre i kommunen. Kommunene må forestå og følge opp sine roller som støttespillere og pådrivere i forhold til utvikling og innovasjon i kommunalt og regionalt næringsliv knyttet til trebyggeri.

Ressursgruppa, fylkeskommunen og Innovasjon Norge konkluderte med at det vil bli viktig for hovedprosjektet at også representanter fra tremekanisk industri og byggebransje sitter i ressursgruppa.

3. Formål med forprosjektet

Forprosjektets overbyggende formål var å skape en oversikt over både kompetanse- og aktivitetsnivå på bruken av tre innenfor tremekanisk industri, bygge- og arkitektbransjen, hos offentlige byggherre og entreprenører i Nordland. Dessuten skulle det undersøkes om det eksisterer et fungerende apparat innenfor tremekanisk- og trelastindustrien som har nok kapasitet og interesse til å satse på (innovative) treprodukter. Det var en forutsetning at prosjektleder engasjerer seg innenfor det nasjonale tredriversmiljøet for å samle erfaringer og hente inn kunnskap og informasjon fra andre fylker og fagmiljøer samtidig å knytte kontakt til tredriverne.

Forprosjektets mål var også å få avklart og definert satsingsområder for et 3-årig tredriverprosjekt og en forankring hos samarbeidspartnere. Som resultat av forprosjektet skulle det framlegges en prosjektbeskrivelse for hovedprosjektet sammen med en budsjett-, milepæl- og finansieringsplan.

Fylkesmannen arrangerte flere møter og konferanser i Nordland der prosjektlederen informerte deltakerne om forprosjektet. Intensjon med disse møtene var å gjøre forprosjektet kjent i fylket, å bygge opp kontakt til forskjellige aktører og å kjøre en dialog med målgruppene. Målgruppene var hovedsakelig tremekaniske bedrifter, arkitekter, entreprenører og myndigheter.

4. Fremdrift og aktiviteter i forprosjektet

Ut over fylkesgrensen knyttet prosjektlederen kontakt til det nasjonale tredrivermiljøet og deltok på møter i tredrivernetverket:

- *Oslo, 28.august 2013*: Nasjonalt Tredrivermøte
- *Oslo, 6. desember 2013*: Nasjonal Tredriversamling
- *Zürich, 23.-25. april 2014*: Studietur til Sveits med det nasjonale tredrivernetverket

På de nasjonale tredriversamlingene ble deltakerne informert om aktuelle prosjekter i sammenheng med trebyggeri i de forskjellige fylker, nye satsinger/ordninger fra Innovasjon Norge og landbruks- og matdepartementet, aktuell informasjon om situasjonen i tremekanisk industri og etableringsprosesser av nye virksomheter.

På studieturen til Sveits ble deltakerne presentert et omfattende opplegg. Programmet inneholdt befaringer til ulike tremekaniske bedrifter med integrert guidet tur, besøk til etablerte større bygg utført i tre og møter med arkitekter og bransjeforeninger.

På studieturen kunne prosjektlederen knytte nye kontakter til blant annet Tretorget, Treteknisk Institutt og Høyskolen i Bergen. Prosjektlederen drøftet bl.a. mulige opplegg med Treteknisk Institutt og Høyskolen i Bergen som kunne være relevant for hovedprosjektet og for Fylkesmannens arbeid med økt bruk av tre generelt.

Prosjektleder deltok på følgende møter og konferanser i Nordland for å informere målgruppene om forprosjektet:

- *Straumen, 12.desember 2013*: Befaring Siso Vekst Straumen, informasjon til Lofoten og Vesterålen bygdesaglag

- *Bodø, 20.mars 2014:* Skog-22 infomøte, med representanter fra kommuner, TreFokus, NegSkog, Allskog SA og Skognæringsforum Nordland.
- *Kleiva, 8.april 2014:* Skogbrukskonferanse VGS Kleiva

Prosjektlederen deltok på følgende møter som ble organisert og arrangert av prosjekteieren:

- *Bodø, 14.november 2013:* Dialogkonferanse med representanter fra kommuner og Nordland fylkeskommune, Husbanken, arkitekter, TreFokus, Innovasjon Norge, bedrifter innenfor tremekanisk industri
- *Svolvær, 12.desember 2013:* Dialogmøte med Vågan kommune, Stein Hamre arkitektkontor AS, Lofoten og Vesterålen bygdesaglag, Skogbrukssjef Lofoten og Vesterålen
- *Bodø, 17.desember 2013:* Dialogmøte med Nordland fylkeskommune v/eiendomsavdelinga, næringsavdelinga og plan og miljø
- *Mosjøen, 14.januar 2014:* Ressursgruppemøte med Skognæringsforum Nordland, Vefsn kommune, NorTre AS, arkitekt, Fylkesmannen i Nordland v/seksjon Mosjøen
- *Kleiva, 15.januar 2014:* Møte med tømmerfag og naturbruk v/VGS Kleiva
- *Bodø, 16.januar 2014:* Møte med Nordland fylkeskommune v/næringsavdelinga
- *Bodø, 23.januar 2014:* Dialogmøte med Statens Vegvesen
- *Bodø, 28.januar 2014:* Møte med Nordland fylkeskommune v/eiendoms- og næringsavdelinga og Innovasjon Norge
- *Saltdal kommune, 6.februar 2014:* Befaring og dialogmøte med Saltdalssnekkeri, Medby sagbruk og skogbrukssjef Saltdal kommune
- *21. februar 2014:* Møte med Innovasjon Norge og Nordland fylkeskommune

5. Resultater

Feedback fra ulike aktører

Tilbakemeldingene fra arkitektene, byggebransjen, tremekanisk industri og myndighetene var ulike. På møter med forskjellige bedrifter innenfor tremekanisk industri ble bedriftene opplyst om intensjonen med å etablere et hovedprosjekt. Det ble diskutert hvilke muligheter det finnes for bedriftene i Nordland i forhold til å delta i hovedprosjektet og hvilke positive effekter en deltakelse kan medføre for hver bedrift. For flere bedrifter var det vanskelig å se for seg hvordan de kunne bidra eller profitere av hovedprosjektet, og at det er lite sannsynlig for dem å integrere lokalt tømmer fra Nordlands skoger i deres produksjon i større grad enn hva det gjøres i dag. Noen bedrifter er på kapasitetsgrensen sett i forhold til oppdragsmengde og teknisk utstyr. Andre bedrifter, blant andre

snekkerier, entreprenører og arkitekter stilte seg veldig positiv til et hovedprosjekt og kunne se for seg å delta i prosessen fremover. Generell tilbakemelding var at de fleste ønsket å bli holdt oppdatert med informasjon og status for hovedprosjektet, aktiviteter og arbeidet omkring økt bruk av tre i Nordland.

Møter

De fleste møter fungerte som en arena for kunnskaps- og informasjonsutveksling og kontaktknytting mellom deltakerne. På møtet med Svolvær kommune, 12. desember 2013 ble den første initialkontakten mellom kommunen, et arkitektbyrå og Lofoten og Vesterålen bygdesaglag senere utvidet til et forsøk på å etablere et samarbeid om leveranse av tømmer til bygning av et trebygg i Lofoten.

Politisk nivå

LARA framla i 2013 til behandling i fylkestinget det strategiske dokumentet «*Vårt landbruk, vår framtid – Landbruksmelding for Nordland 2013-2016*» som gir en beskrivelse av landbruket i Nordland og de utfordringene og muligheter sektoren har med utgangspunkt i de nasjonale føringene. Et moment i dokumentet er informasjonen om at Fylkesmannen i Nordland jobber med å få på plass et tredriverprosjekt og at det kreves et samspill mellom aktørene både i det private næringslivet og hos det offentlige. Fylkestinget har i sak 089/13 vedtatt følgende:

«8. Nordland fylkeskommune vil som utbygger bidra til mer klimavennlige bygg ved valg av materialer... og støtte opp om arbeidet med et tredriverprosjekt i Nordland»

Dessuten har LARA fremmet et innspill til Nordland fylkeskommune i forhold til rulleringen av handlingsprogrammet for *Regional plan – klimautfordringene i Nordland 2011-2020*.

Handlingsprogrammet ble vedtatt av Fylkestinget i desember 2013. I handlingsprogrammet står det konkret at Nordland fylkeskommune vil «*Legge til rette for å få på plass et tidsavgrenset prosjekt med formål om å intensivere arbeidet med økt bruk av tre i Nordland.*»

6. Konklusjon

Resultatene i forprosjektet viste at forholdene i Nordland ligger til rette for å sette i gang et hovedprosjekt. Det viste seg at noen bedrifter innenfor tremekanisk industri ser det som vanskelig å bidra aktivt i et slikt prosjekt, men det er interesse for å bli oppdatert med informasjon rund aktiviteter omkring økt bruk av tre i Nordland fremover. Prosjektlederen fikk etablert et nettverk rundt arkitekter, entreprenører, bygdesagforeninger, kommuner og noen trebedrifter. Ved flere anledninger ble prosjektlederen konsultert fra ulike bedrifter i forhold til formidlings- og veiledningshjelp i forbindelse med planlegging/igangsetting av prosjekter m.m.

Det kan også konkluderes med at det er behov for økt kompetanse på byggingeniørsiden i Nordland og et tettere nettverk av leverandører og (innovative) virksomheter innenfor trebearbeidende industri. Økt tilretteleggingsarbeid fra myndighetene i form av offentlige beslutninger og/eller føringer på at det bygges mer i tre vil også kunne bidra positivt.

Dette skal følges opp i hovedprosjektet gjennom informasjons-, - kompetansehevings- og mobiliseringstiltak. Det bestående nettverket skal utbygges og brukes slik at den samlede kompetansen fra de ulike aktørene i verdikjeden kan kobles på ved planlagte prosjekter/aktiviteter på treområdet.

Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune og Innovasjon Norge ønsker derfor å gå videre med å sette i gang et hovedprosjekt med oppstart i 2014. LARA har utarbeidet en prosjektbeskrivelse for hovedprosjekt over 3 år. Prosjektet tenkes finansiert av Nordland fylkeskommune, Innovasjon Norge og Fylkesmannen i Nordland.

7. Budsjett og finansieringsoversikt

Budsjett

Forprosjektet var budsjettert med kr. 187 700 inkludert en estimert tidsbruk for prosjektlederen på 337,5 timer for prosjektperioden 3. september 2013 til 3. februar 2014.

Aktiviteter	Budsjetterte utgifter (kr.)
Lønn FMNO	132 300
Reisekostnader prosjektleder	
- Studiereise Sveits	7 000
- Andre reiser	9 000
Kjøp av tjenester	9 000
Arrangement infomøte om tredriverprosjekt	30 000
Sum	187 800

Finansiering

Forprosjektet ble delfinansiert av Innovasjon Norge. Støtteandel tilsvarer 30% av totalbudsjettet.

Finansiering	Budsjetterte inntekter (kr.)
Lønn FMNO	132 300
Innovasjon Norge	55 500
Sum	187 800

8. Kostnadsoversikt

Prosjektfasen varte fra 3. september 2013 til 25. april 2014. Forprosjektet var avsluttet allerede i februar men deltakelsen av prosjektlederen på studieturen til Sveits medførte at det måtte ventes med regnskapet etter at reisen var fullført. Prosjektlederen brukte 310 timer i forprosjektfasen. Reelle kostander totalt er på kr. 138 168 og dermed kr. 49 632 lavere enn estimert budsjett.

Aktiviteter	Budsjetterte utgifter (kr.)
Egeninnsats FMNO + arbeidsgiveravgifter	108 500
Reisekostnader prosjektleder	
- Studiereise Sveits	9 136
- Andre reiser	6 689
Kjøp av tjenester	5 193
Arrangement infomøte om tredriverprosjekt	8 650
Sum	138 168

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnopost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

ISBN nummer:

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO